

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/271/2015
Identifikačné číslo spisu: 7015200647
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7015200647.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci navrhovateľky: V. V., nar. XX. H. XXXX, bytom A. č. X., K., zastúpená: JUDr. Miroslav Michalička, advokát so sídlom Vájslova č. 11, Trnava, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výplatu starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. septembra 2015, č.k. 1Sd/32/2015-30, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 18. septembra 2015, č.k. 1Sd/32/2015-30, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X z 23. júna 2015 v spojení s rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X z 23. júna 2015 z r u š u j e a vec vracia odporkyňi na ďalšie konanie.

Odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľke na účet jej právneho zástupcu, JUDr. Miroslava Michaličku trovy právneho zastúpenia vo výške, ktorá bude vyčíslená v písomnom vyhotovení tohto rozsudku, do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X z 21. apríla 2015 odporkyňa podľa § 293bt ods. 2, § 67 ods. 5 a § 112 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) od 12.mája 2015 zastavila výplatu starobného dôchodku navrhovateľky z dôvodu, že nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku od 12.marca 2011 zanikol vzhľadom na to, že navrhovateľka je od 01. júla 2010 povinne dôchodkovo poistená ako samostatne zárobkovo činná osoba, pričom uviedla, že o sume predčasného starobného dôchodku, ktorá bola vyplatená po zániku nároku na výplatu tohto dôchodku a ktorá bude zúčtovaná z dôchodku, na ktorý bude mať navrhovateľka nárok v budúcnosti, bude navrhovateľke informovať osobitným listom.

Rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X z 23. júna 2015 odporkyňa zmenila svoje rozhodnutie z 21. apríla 2015 a o zastavení výplaty starobného dôchodku od 12. mája 2015 rozhodla podľa § 293bt ods. 3

a 6 a § 112 ods. 6 zákona. Opakovane v ňom uviedla, že o sume predčasného starobného dôchodku, ktorá bola vyplatená po zániku nároku na výplatu tohto dôchodku a ktorá bude zúčtovaná z dôchodku, na ktorý bude mať navrhovateľka nárok v budúcnosti, bude navrhovateľke informovať osobitným listom.

Krajský súd rozsudkom z 18. septembra 2015, č.k. 1Sd/32/2015-30, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X. z 21. apríla 2015 v spojení s rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X z 23. júna 2015 a navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal z dávkového spisu odporkyne preukázané, že navrhovateľke bol od 28. decembra 2009 priznaný predčasný starobný dôchodok, ktorý sa podľa § 69a ods. 1 zákona od 28. novembra 2011 stal dôchodkom starobným. Z listu odporkyne z 22. apríla 2015 mu vyplynulo, že navrhovateľka bola informovaná o vyplatenej sume predčasného starobného dôchodku za obdobie od 12. marca 2011 do 27. novembra 2011 (2673,48 eura) a o jej zúčtovaní so sumami dôchodkovej dávky, na výplatu ktorej jej vznikne nárok a že na základe žiadosti navrhovateľky z 29. apríla 2015 bola navrhovateľke výplata starobného dôchodku uvoľnená od 12. mája 2015. Krajský súd zdôraznil, že v danom prípade nešlo o predpísanie vrátenia dávky, ale o rozhodnutie o zastavení výplaty dávky, na ktorú zanikol nárok priamo zo zákona, ktorý neurčuje žiadnu lehotu na vykonanie zúčtovania a preto námietka premlčania podľa § 236 ods. 3 zákona nie je dôvodná a nie je akceptovateľná na zánik nároku podľa § 293bt ods. 3 zákona. Zúčtovanie sumy 2673,48 eura zo sumami starobného dôchodku považoval za súladné s § 293bt ods. 6 zákona. Stotožnil sa pritom s názorom odporkyne, že navrhovateľke nepredpisovala k úhrade neprávom vyplatenú sumu na dôchodkovej dávke podľa § 236 zákona, ale zastavila výplatu starobného dôchodku od 12. marca 2011, kedy jej zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním namietajúc, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods.2 písm. f), resp. a) O.s.p.] Poukázala na ustanovenia § 236 ods. 1 a 3, § 237 ods. 2 a § 238 ods. 5 zákona a v tejto súvislosti námietka nesprávnosť právneho názoru krajského súdu, podľa ktorého zákon neurčuje žiadnu lehotu na vykonanie zúčtovania a z toho dôvodu preto námietka premlčania nie je dôvodná. Ustanovenie § 293bt je zaradené medzi prechodné ustanovenia zákona; pokiaľ je v ňom ustanovené, že „..... zúčtujú sa sumy neprávom vyplatené na predčasnom starobnom dôchodku od najbližšej splátky dôchodku splatnej po 28. februári 2011 so sumami dôchodkovej dávky, na ktorej výplatu vznikne nárok.“, potom toto ustanovenie predstavuje priamy zákonný príkaz pre zúčtovanie počnúc mesiacom november 2011, v ktorom mala navrhovateľka prvýkrát nárok na starobný dôchodok. Tým, že odporkyňa zúčtovala neprávom vyplatené dávky predčasného starobného dôchodku so sumami starobného dôchodku, splatnými po 12. máji 2015, podľa názoru navrhovateľky „vehementne“ porušila zákon. Z uvedených dôvodov žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne uplatnila nárok na náhradu trov konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla: „Dôvody, ktoré uvádza navrhovateľka v odvolaní, nepovažuje odporkyňa za opodstatnené. Odporkyňa má za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutočný stav vecí, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Nakoľko navrhovateľka vo svojom odvolaní neuviedla žiadne nové skutočnosti, odporkyňa sa v plnom rozsahu pridržiava písomného vyjadrenia z 25. júna 2015. Odporkyňa trvá na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X . z 21. apríla 2015 a zmenového rozhodnutia číslo XXX XXX XXXX X z 23. júna 2015 a preto navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa č.1Sd/32/2015-30 z 18. septembra 2015 podľa ustanovenia § 219 Občianskeho súdneho poriadku ako vecne správne potvrdil.“

Podľa § 492 ods. 1 zákona č.162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmala napadnutý rozsudok bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu je potrebné vyhovieť.

Pokiaľ navrhovateľka namietala ustanovenie § 237 ods. 2 zákona, túto jej námietku odvolací súd považoval za irelevantnú, keďže toto ustanovenie sa vzťahuje na prípady, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá plní povinnosti podľa tohto zákona, nesprávne potvrdila skutočnosti rozhodujúce na nárok na dávku, nárok na jej výplatu.

Taktiež za irelevantnú považoval námietku navrhovateľky ohľadom ustanovenia § 238 ods. 5 zákona, ktoré sa týka tretích osôb, nie poberateľov dôchodkových dávok.

Navrhovateľka namietala premlčanie aj podľa § 236 ods. 3 zákona (v znení účinnom do 30. júna 2016). Podľa tohto ustanovenia právo na vrátenie dávky poskytnutej neprávom alebo v nesprávnej sume sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa túto skutočnosť zistila, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa dávka vyplácala. Tieto lehoty neplynú počas konania o opravnom prostriedku, počas výkonu rozhodnutia alebo ak sa na úhradu preplatku vykonávajú zrážky z dávky.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 227 ods. 3 zákona je poberateľ dôchodkovej dávky povinný príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preukázať skutočnosť rozhodujúcu na nárok na jej výplatu a jej sumu. Príslušnou organizačnou zložkou v prípadoch nároku na dôchodkovú dávku a jej výplatu je podľa § 179 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona ústredie Sociálnej poisťovne, nie pobočka, ktorá rozhoduje v prvom stupni napr. o poistnom [§ 178 ods. 1 písm. a) bod 8. zákona].

V zmysle § 13 ods. 2 písm. a) zákona sa zo starobného poistenia za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytujú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok, sirotský dôchodok a vyrovnávací príplatok.

Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že v prípade starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku nejde o totožné dôchodkové dávky.

Podľa § 69 ods. 2 zákona v znení účinnom do 31. decembra 2012 predčasný starobný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok.

Z dôchodkového spisu odporkyne mal odvolací súd preukázané, že predčasný starobný dôchodok bol navrhovateľke priznaný od 28. decembra 2009 a vyplácal sa k 12. dňu kalendárneho mesiaca.

Vzhľadom na výchovu dvoch detí navrhovateľka dôchodkový vek podľa § 65 ods. 6 písm. e) zákona dovŕšila dňom 28. novembra 2011. Od uvedeného dňa predčasný starobný dôchodok je už starobným dôchodkom.

Výplatu predčasného starobného dôchodku v prípade ďalšieho dôchodkového poistenia neobmedzoval. Urobil tak až zákonom č. 543/2010 Z.z., ktorým zmenil zákon o sociálnom poistení.

V zmysle § 67 ods. 4 a 5 zákona v znení účinnom od 01. januára 2010 nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku nevzniká, ak poistenec ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, resp. nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zaniká odo dňa jeho splátky splatnej po dni vzniku dôchodkového poistenia zamestnanca alebo povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby a opätovne vzniká odo dňa nasledujúceho po dni zániku tohto dôchodkového poistenia.

Súčasne bolo do zákona o sociálnom poistení vložené i prechodné ustanovenie § 293bt.

Podľa § 293bt ods. 3 veta prvá zákona ak poistenec, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2010, nedovíši dôchodkový vek do 28. februára 2011, je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010 a toto dôchodkové poistenie trvá po 28. februári 2011, nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zaniká od najbližšej splátky predčasného starobného dôchodku splatnej po 28. februári 2011.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľka bola dôchodkovo poistená ako samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej aj „SZČO“) k 31. decembru 2010 a že toto dôchodkové poistenie jej trvalo po 28. februári 2011.

Vzhľadom na uvedené nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku navrhovateľke podľa § 293bt ods. 3 zákona zanikol od 12. marca 2011.

Podľa § 112 ods. 4 výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.

V zmysle § 112 ods. 6 zákona výplata dávky sa zastaví odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa dávka už vyplatila.

Ako je uvedené vyššie, navrhovateľka dovíšila dôchodkový vek dňom XX. N. XXXX a od tohto dňa jej predčasný starobný dôchodok je už dôchodkom starobným. Výplata starobného dôchodku však v prípade ďalšieho dôchodkového poistenia zákonom nie je obmedzená (§ 80 zákona). Od XX. N. XXXX jej teda trvá nárok na výplatu starobného dôchodku a preto neboli splnené podmienky podľa § 293bt zákona na zastavenie výplaty starobného dôchodku.

Podľa § 293bt ods. 6 zákona ak zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku podľa odsekov 1 a 3, zúčtujú sa sumy neprávom vyplatené na predčasnom starobnom dôchodku od najbližšej splátky dôchodku splatnej po 28. februári 2011 so sumami dôchodkovej dávky, na ktorej výplatu vznikne nárok.

Citovaným ustanovením je odporkyňa zmocnená vykonať zúčtovanie v zákonom predpokladaných prípadoch výplaty predčasného starobného dôchodku.

Zúčtovanie súm neprávom vyplatených na predčasnom starobnom dôchodku od najbližšej splátky dôchodku splatnej po 28. februári 2011 so sumami dôchodkovej dávky, na ktorej výplatu vznikne nárok (tu so starobným dôchodkom) je rozhodovaním o dôchodkovej dávke v zmysle § 179 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona o sociálnom poistení a preto odporkyňa musí aj o takomto zúčtovaní vydať rozhodnutie podľa § 209 zákona, proti ktorému môže poberateľ dôchodku podať odvolanie, prípadne po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku sa obrátiť so žalobou na súd. Nepostačuje, ak odporkyňa v rozhodnutí iba odkáže na to, že podrobnosti o zúčtovaní uvedie v liste.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru o nesúlade rozhodnutí odporkyne z 21. apríla 2015 a 23. júna 2015 so zákonom, preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zmenil, obe rozhodnutia odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní je odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 O.s.p.). V novom konaní sa vysporiada aj s otázkou premlčania nároku na zúčtovanie vyplatených súm predčasného starobného dôchodku so starobným dôchodkom a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2, § 250k ods. 1 a § 151 ods. 1 a 2 O.s.p. Navrhovateľke napriek úspechu v konaní náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia nepriznal, lebo v zákonnej lehote neboli vyúčtované.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.